

DOI: <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-2-21>
УДК 35.078.3:006(4-67EU)

Соколова Вікторія Вікторівна,
аспірантка

кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції
навчально-наукового інституту "Інститут державного управління"
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, м. Харків, 61022, Україна

e-mail: sokolova.v.mk@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1162-2396>

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Анотація: У статті проаналізовано процес еволюції системи технічного регулювання в Європейському Союзі (ЄС) та його вплив на міжнародну торгівлю. Технічне регулювання розглядається як ключова складова регуляторної політики, яка забезпечує функціонування єдиного ринку, захист споживачів, підвищення якості продукції та конкурентоспроможності європейських товарів на світових ринках. Простежено основні етапи трансформації системи технічного регулювання від локальних директив Старого підходу до сучасних комплексних законодавчих рамок, заснованих на Новому підході та принципах глобальної оцінки відповідності. Особливу увагу приділено гармонізації стандартів, процедур оцінки відповідності та заходів ринкового нагляду в ЄС, які сприяють усуненню технічних бар'єрів у торгівлі. У дослідженні використано методи аналізу нормативно-правових документів, статистичних звітів і наукових публікацій. Застосовано історичний підхід для вивчення формування системи технічного регулювання, системний метод для визначення взаємозв'язків між її елементами та компаративний аналіз для порівняння практик технічного регулювання в різних країнах. Такий підхід забезпечив всебічний і глибокий аналіз досліджуваної теми. Результати дослідження свідчать про значне зниження технічних бар'єрів у торгівлі завдяки впровадженню гармонізованих стандартів та механізму взаємного визнання оцінки відповідності. Це не лише сприяло інтеграції європейського ринку, але й стало основою для ефективного міжнародного співробітництва. Показано, що сучасна система технічного регулювання ЄС формує прозорі умови торгівлі, сприяє зростанню обсягів експорту та впровадженню інновацій у виробництві. Особливу увагу у статті приділено перспективам інтеграції України до європейської системи технічного регулювання. Розглянуто можливість укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (ACAA), яка відкриває доступ українським виробникам до ринку ЄС без додаткової сертифікації продукції. Це дозволить зменшити експортні витрати, полегшити вихід на європейські ринки, залучити інвестиції та підвищити конкурентоспроможність української продукції. Впровадження стандартів ЄС в Україні стане важливим кроком на шляху до економічної інтеграції з ЄС, забезпечуючи спрощення процедур торгівлі та зростання економічного потенціалу країни.

Ключові слова: *технічне регулювання; директиви, регламенти; стандарти; історія системи технічного регулювання; система технічного регулювання ЄС; старий підхід; новий підхід; глобальний підхід; гармонізація законодавства.*

Як цитувати: Соколова В. В. Трансформація системи технічного регулювання в Європейському Союзі. *Актуальні проблеми державного управління*. 2024. № 2 (65). С. 405–422. DOI: <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-2-21>

In cites: Sokolova, V.V. (2024). Transformation of the Technical Regulation System in the European Union. *Pressing Problems of Public Administration*, 2 (65), 405–422. DOI: <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2024-2-21> [in Ukrainian].

Актуальність теми дослідження. Система технічного регулювання є ключовим елементом сучасної політики та міжнародного співробітництва, оскільки суттєво впливає на глобальні торговельні процеси та конкурентоспроможність держав в усьому світі. В умовах глобалізації та зростаючої інтеграції світових ринків питання технічного регулювання набуває особливої актуальності. Стандартизація та уніфікація вимог до товарів, процесів та послуг є не лише інструментом підвищення якості продукції, але й важливим засобом забезпечення конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Особливого значення це набуває для країн, що прагнуть гармонізувати свою систему технічного регулювання з міжнародними нормами, зокрема у контексті адаптації до вимог Європейського Союзу. Розуміння впливу нетарифних бар'єрів, таких як технічні регламенти, на умови торгівлі є критично важливим для бізнесу, споживачів та державних регуляторів. Саме тому вивчення цього питання має не лише теоретичне, а й практичне значення, сприяючи розвитку сучасної торговельної політики та інтеграції національних економік у світовий економічний простір.

Сьогодні національні системи технічного регулювання в багатьох країнах активно модернізуються й удосконалюються. Це зумовлено зростаючими вимогами до безпеки, якості та екологічності продукції, що відображає глобальні виклики та потреби суспільства. Такі тенденції тісно пов'язані з реалізацією Цілей сталого розвитку, визначених ООН у рамках Глобальної програми до 2030 року. Особливе значення гармонізації вимог і стандартизації процедур оцінки відповідності можна розглянути через призму розвитку штучного інтелекту (ШІ). На початкових етапах ШІ сприймався як несподівана інновація, яка мала потенціал революціонізувати окремі галузі, такі як автоматизація виробництва, аналітика великих даних та медична діагностика. Його унікальність і новизна створювали значний інтерес серед дослідників і підприємців, але водночас викликали багато питань щодо етичності його використання, потенційних ризиків і правових аспектів.

Згодом, зі зростанням обізнаності про можливості ШІ, він перейшов до стадії масового використання. ШІ, почав впроваджуватися у повсякденне життя: від голосових помічників і рекомендаційних систем до автоматизації бізнес-процесів і "розумних" міських інфраструктур. Такий стрімкий розвиток створив як нові можливості, так і ризики для безпеки, конфіденційності даних і соціальної стабільності, що в свою чергу вимагає створення нових підходів до регулювання та розробки відповідних стандартів. Ці виклики підкреслюють актуальність дослідження процесу трансформації систем технічного регулювання, які повинні відповідати сучасним реаліям технологічного прогресу, зокрема в історичному контексті. Аналіз попереднього досвіду дозволяє краще зрозуміти, як у минулому відбувається адаптація регуляторних систем до революційних технологій, таких як промислова автоматизація, телекомунікації чи перехід до цифрових технологій.

Необхідно зазначити, що однією з найуспішніших і найефективніших систем технічного регулювання сучасності можна вважати модель ЄС, яка слугує яскравим прикладом гармонізованого підходу до стандартизації та оцінки відповідності. Ця модель забезпечує уніфікацію вимог для внутрішнього ринку Європейського Союзу, створюючи єдині стандарти, що сприяють усуненню технічних бар'єрів у торгівлі як між країнами-членами ЄС, так і з державами за його межами, такими як США, Канада, Японія, Австралія,

Швейцарія, Ізраїль і Нова Зеландія. Її ефективність підтверджується значною кількістю угод про взаємне визнання результатів оцінки відповідності (Mutual Recognition Agreements, MRA), які сприяють розвитку торгівлі та спрощують доступ до ринків [22].

MRA створюють переваги для промисловості, забезпечуючи спрощену процедуру оцінки відповідності та знижуючи витрати пов'язані з виходом продукції на міжнародні ринки. Таким чином, розвиток і вдосконалення систем технічного регулювання є важливим завданням для країн, які прагнуть зміцнити свої позиції на світовій економічній арені, забезпечуючи якість і безпеку продукції та сприяючи сталому розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика становлення та розвитку системи технічного регулювання ЄС є багатогранною та викликає значний науковий інтерес серед вітчизняних та зарубіжних учених. Вагомий внесок у дослідження цього питання зробили такі науковці, як І. Лагунова, В. Дятлова, В. Кропивницький, А. Ханегу, Ж. Белісл, М. Лемел, Ю. Бажал, А. Баль-Прилиппко, О. Білоус, А. Віткін, П. Бичківський та інші. Їхні роботи здебільшого спрямовані на аналіз сучасного стану технічного регулювання, процесів гармонізації стандартів, впровадження європейських регламентів та директив, а також оцінку впливу технічного регулювання на економічні та соціальні аспекти розвитку країн-членів ЄС. Так, І. Лагунова у своїх дослідженнях зосереджує увагу на технічному регулюванні як механізмі публічного управління ризиками. Її роботи висвітлюють питання адаптації національного законодавства до європейського, а також аналізують ключову роль нормування, стандартизації та оцінки відповідності у забезпеченні безпеки будівельної продукції та мінімізації ризиків у галузі [6]. В. Кропивницький досліджує технічне регулювання як основу розвитку сфери цивільного захисту, акцентуючи увагу на механізмах оцінки відповідності, сертифікації продукції та процедур акредитації [5].

Зарубіжні автори, зокрема Ж. Белісл, фокусує увагу на впливі європейських директив і гармонізованих стандартів на функціонування єдиного європейського ринку. Їхні дослідження висвітлюють, як стандартизація сприяє зниженню технічних бар'єрів у торгівлі, підвищенню конкурентоспроможності малого та середнього бізнесу, а також забезпеченню сталого розвитку країн ЄС. Більшість європейських дослідників звертають увагу на посилення ролі інституцій ЄС, таких як Європейська комісія, CEN (Європейський комітет зі стандартизації) та CENELEC (Європейський комітет з електротехнічної стандартизації) у формуванні нормативного середовища, яке відповідає сучасним викликам [2]. Ю. Бажал у своїх дослідженнях приділяє значну увагу впливу технічного регулювання на конкурентоспроможність економік у глобалізованому світі. Він зазначає, що глобалізація створює новий рівень взаємозалежності між країнами, а технічне регулювання є інструментом, що сприяє оптимізації умов міжнародного поділу праці. Гармонізація систем технічного регулювання в країнах, на його думку, допомагає зменшити бар'єри для торгівлі, що має вирішальне значення для інтеграції України в європейський ринок. Також, за словами Бажала, гармонізація норм сприяє не лише зниженню технічних бар'єрів, але й формуванню нової культури виробництва, орієнтованої на високі стандарти якості, екологічності та енергоефективності. Попри значний внесок цих досліджень, у них недостатньо розглянуто історичні аспекти становлення системи технічного регулювання ЄС. Зокрема, недостатньо

висвітлено еволюцію технічного регулювання від розробки перших директив «Нового підходу» (*new approach*) 1985 року, які заклали основу сучасної гармонізації стандартів [13].

Окремою темою, яка потребує детального вивчення, є взаємозв'язок історичних змін у системі технічного регулювання та формування єдиного європейського ринку. Історичний аналіз дозволив би краще зрозуміти, як трансформація системи технічного регулювання ЄС вплинула на створення сприятливих умов для торгівлі між країнами ЄС та забезпечення конкурентоспроможності європейських виробників на світовій арені. Крім того, питання впливу змін у системі технічного регулювання на інтеграційні процеси країн, що прагнуть приєднатися до ЄС, залишається майже не дослідженим. Таким чином, дійсно є потреба у більш глибокому аналізі історичних етапів становлення системи технічного регулювання ЄС. Це дозволить не лише оцінити її сучасний стан, але й зрозуміти, як ці зміни вплинули на європейський ринок, сприяли формуванню єдиних правил та створенню прозорого й конкурентного середовища для бізнесу. Такі дослідження можуть стати основою для подальших наукових розвідок і практичних рекомендацій щодо вдосконалення технічного регулювання в умовах глобалізації.

Метою статті є узагальнення досвіду трансформації системи технічного регулювання в Європейському Союзі, визначення ключових етапів її становлення та оцінка впливу на міжнародну торгівлю, що дозволить виявити можливості для розвитку взаємовигідних економічних та політичних відносин між Україною, ЄС та іншими країнами-партнерами.

Застосована методологія і методи. Дослідницька методологія статті базується на комплексному підході із використанням різноманітних методів, що забезпечує глибоке та всебічне вивчення поставленої проблематики. Основними дослідницькими завданнями є аналіз становлення та розвитку системи технічного регулювання, визначення взаємозв'язків між її елементами, а також порівняння практик регулювання в різних країнах.

У ході дослідження застосовано низку методів, які дозволили розкрити тему з різних сторін:

- аналіз нормативно-правових документів і наукових публікацій забезпечив інформаційну базу для вивчення актуального стану системи технічного регулювання ЄС та її ключових аспектів;
- історичний підхід сприяв виявленню основних етапів формування системи технічного регулювання в країнах ЄС, а також визначенню ключових факторів, що вплинули на її розвиток у різні періоди;
- компаративний аналіз надав змогу порівняти підходи до системи технічного регулювання в різних країнах, виділити спільні риси та унікальні аспекти які роблять систему технічного регулювання ЄС найуспішнішою.

Логіка дослідження побудована на хронологічному аналізі розвитку та трансформацій системи технічного регулювання ЄС. Такий підхід дозволив простежити ключові етапи еволюції системи, визначити історичні передумови, структурні зміни та її адаптацію до сучасних викликів. Послідовний аналіз подій, рішень і нормативних змін дав змогу систематизувати інформацію та виділити найбільш значущі фактори впливу. Ця методологічна «рамка» і забезпечила комплексне розуміння процесу трансформації системи технічного регулювання, дозволила визначити її ключові етапи розвитку та виявити фактори, які сприяли гармонізації стандартів як на національному, так і на

міжнародному рівнях. Такий підхід створив міцну основу для формування обґрунтованих висновків і практичних рекомендацій.

Виклад основного матеріалу. У історії розвитку суспільства удосконалення трудової діяльності завжди супроводжувалося створенням нових інструментів праці. Найуспішніші результати людської діяльності часто ставали стандартами або еталонами для подальшого використання. Внаслідок цього розвиток виробничих процесів значною мірою визначав прогрес суспільства в цілому.

Історія стандартизації та технічного регулювання має глибоке коріння, яке сягає стародавніх цивілізацій.

Підтвердженням того, що стандартизація почалася з уніфікації, нормування та контролю розмірів виробів, слугують історичні дані. Яскравим прикладом цього є величні пам'ятки єгипетської культури – піраміди в Гізі. Наукові дослідження показують, що в Єгипті існувала система контролю якості ще за тисячі років до нашої ери. Чиновники відповідали за дотримання стандартів у виробництві цегли, що забезпечувало високу якість будівельних робіт. Зокрема, під час будівництва піраміди Хеопса, найвищої піраміди Єгипту, зведеної у третьому тисячолітті до н. е. використовували кам'яні блоки з точно визначеними розмірами (410×200×30 мм). Цей принцип був зафіксований у документах, що датуються першим століттям до н. е., що можна вважати однією з перших спроб впровадження технічного регулювання. Завдяки застосуванню стандартних, однакових та ретельно оброблених блоків, споруди вирізняються своєю довговічністю та міцністю [27].

Єдина система вимірювання відігравала важливу роль у забезпеченні стабільності та підтриманні стандартів у будівництві Давнього Риму. Принципи стандартизації активно застосовувалися, зокрема, під час будівництва водопровідних систем, де труби виготовлялися за однаковими розмірами. Це сприяло їх сумісності та ефективному використанню, що значно полегшувало процес будівництва, а також забезпечувало надійність і довговічність інженерних споруд [27].

Можна припустити, що такі підходи були одними з перших спроб створити систему контролю та нагляду, адже стандартизація будівельних матеріалів та розмірів споруд і залучення спеціальних чиновників для перевірки відповідності вимогам стали початком формування впорядкованої системи контролю якості та регламентації.

Першими прикладами документів, які мали ознаки технічного регулювання, можна вважати релігійні тексти. У них визначалися чіткі норми та правила, що базувалися на релігійних канонах. Ці документи встановлювали вимоги до культових споруд (храми, церкви, пантеони тощо), предметів культу (ритуальний одяг, зображення богів і святих), а також регламентували проведення релігійних обрядів (жертвоприношення, богослужіння, молебні), включаючи порядок і час їх виконання. Окрім цього, вони частково регулювали окремі аспекти повсякденного життя.

У Київській Русі, за часів князя Ярослава Мудрого в XI ст., був запроваджений “Будівельний статут” – це був перший кодифікований документ, що регламентував вимоги до здійснення будівельного процесу та обов'язкових будівельних вимог. Правові пам'ятки Київської Русі відображають відповідні напрями стандартизації, планування та розробки технічних проєктів, що були спрямовані на будівництво князівських маєтків, каналів, водосховищ, храмів тощо [10].

Однією з перших правових норм у будівельній сфері, поряд із зазначеними правовими пам'ятками Київської Русі, можна вважати Укладення київського князя Володимира від 996 року про запровадження єдиних мір ваги та довжини на всій території Русі, що закріплювало стандарти вимірювань. Згідно зі статтею 15 цього Уложення, церква отримувала прерогативу контролювати правильність використання мір і ваги. Основою для такої норми слугували положення Священного Писання: Второзаконня (гл. 25, ст. 13–15), Левіт (гл. 19, ст. 35–36), Єзекііль (гл. 45, ст. 10). Виконуючи функцію нагляду, церква не лише зміцнювала свій авторитет, а й покращувала матеріальне становище завдяки збору мита за зважування та невідповідність [10].

Упровадження норм міри та ваги здебільшого знаходило своє застосування в торговельних операціях. Однак у процесі зведення об'єктів стратегічного чи військового значення використовувалися спеціально визначені стандарти, контроль за дотриманням яких здійснювала церква. Недотримання цих норм каралося суворо, аж до застосування смертної кари, що свідчить про їхню критичну важливість у забезпеченні стабільності та безпеки суспільства [11].

У той же час у середньовічній Європі, з розвитком ремесл, методи та принципи стандартизації набували все більшого поширення. Так, в Європі було запроваджено єдині розміри ширини тканини та встановлено певні вимоги до сировини, що використовувалася у виробництві тканин. Наприклад, були єдині вимоги до кількості ниток, з яких виробляли тканину, що дозволяло класифікувати її за типом: шовк, льон, бавовна тощо.

Встановлення цих норм та стандартів сприяло забезпеченню стабільної якості продукції, що було важливим як для внутрішнього ринку, так і для міжнародної торгівлі. Навіть у сучасному світі, стандарти, пов'язані з виробництвом шовку, льону та інших текстильних матеріалів, продовжують враховувати ті самі ключові параметри, забезпечуючи відповідність продукції високим вимогам якості та зберігаючи традиції, які були встановлені століттями раніше.

Історія технічного регулювання в цій галузі бере свої витoki у записках («нотуляріях») генуезьких нотаріусів у XIII – на початку XIV ст. Ці нотаріальні записи можна вважати першим технічним регламентом у текстильній галузі, оскільки вони встановлювали чіткі вимоги до якості та характеристик тканин, що відповідали певним стандартам. У цих нотуляріях зазначалися конкретні параметри тканин, зокрема вміст сировини, колір, одиниці виміру та ціна, а також поділ за класами якості: вища якість – скарлатті (тонка шерсть), англійські тканини зі Стамфорда, зелене сукно з Камбре, синя бавовна з Іпра; середня якість – здебільшого бавовняні тканини з Іпра, Арраса, Шалона та Провансу; низька якість – груба бавовна, зокрема саржа з Турне, сукно з Ам'єна, Бове, Валенсії, а також німецьке та ломбардське сукно [20].

Запровадження класів якості та чітких стандартів для кожної категорії заклало основу для ефективного контролю якості та відповідності продукції, забезпечуючи прозорість і стабільність ринку. Це стало важливим етапом у розвитку технічного регулювання, який згодом еволюціонував у більш складні системи стандартизації.

Як бачимо, кожна історична епоха вносила зміни у технологію виробництва тканин: удосконалювалися методи обробки та плетіння, з'являлися нові види текстильних виробів. Це, в свою чергу, зумовлювало необхідність створення нових стандартів у текстильній галузі, які відповідали вимогам часу.

Іншим прикладом запровадження найпростіших форм технічного регулювання але вже в іншій сфері можна вважати одну з перших спроб уніфікації виробів у Європі, яку у 1785 році здійснив інженер Леблан, виготовивши партію рушничних замків у кількості 50 штук. Основною якісною характеристикою цих замків була їх взаємозамінність: кожен замок міг бути використаний з будь-якою рушницею без необхідності додаткової підгонки. Цей підхід став важливим етапом на шляху до розвитку принципів масового виробництва та стандартизації. Взаємозамінність деталей не лише спрощувала процес виготовлення, але й дозволяла суттєво знизити витрати на обслуговування і ремонт. Саме ці ідеї пізніше стали основою для індустріальної революції, забезпечивши ефективність виробничих процесів і сприяючи появі сучасного машинобудування.

15 вересня 1830 року у Великобританії було введено в експлуатацію першу у світі міжміську залізничну колію, яка мала довжину 56 км і з'єднувала морський порт у Ліверпулі з промисловим містом Манчестером, відомим наявністю великої кількості фабрик і підприємств. Основна функція цієї залізничної лінії полягала у транспортуванні сировини, а також готової продукції між двома важливими економічними центрами. Ця залізниця стала ключовим елементом інфраструктури, який прискорив промислову революцію та сприяв економічному зростанню регіону. Результати перших трьох місяців були вражаючими: залізниця перевезла 71 951 пасажирів, 1 432 тонни товарів і 2 630 тонн вугілля, що принесло чистий прибуток у розмірі £14 432 [23].

Головна історична значущість цієї залізничної колії полягала у її новаторських особливостях, які зробили її зразком для подальшого розвитку залізничного транспорту у всьому світі. По-перше, це була перша залізниця, яка використовувала виключно парові локомотиви, повністю відмовившись від кінної тяги, що стало революційним проривом у транспортній індустрії. По-друге, вона стала першим залізничним маршрутом, який був спеціально пристосований для перевезення не лише вантажів, але й поштових відправлень, що істотно розширювало спектр її функціональності [28].

Додатково, ця залізниця мала унікальну інженерну структуру для свого часу: по всій довжині були прокладені два паралельні шляхи, що забезпечувало більш інтенсивний рух і мінімізувало затори. Потяги рухалися строго за розкладом, що стало важливим кроком у стандартизації транспортних систем і організації руху. Лінія також була оснащена сигналізацією, яка підвищувала безпеку перевезень, і мала стандартизовану ширину колії 1435 мм, яка пізніше стала загальноприйнятим міжнародним стандартом. Інновації, реалізовані на цій залізничній лінії, стали основою для глобального розширення залізничних мереж і значною мірою вплинули на модернізацію транспортної інфраструктури в багатьох країнах світу.

Дордж Стівенсон, який спроектував залізничну колію між Манчестером і Ліверпулем, обрав ширину колії 1435 мм не випадково. Цей стандарт бере свій початок із римських бойових колісниць, які запрягали двома кіньми. Ширина колісниць відповідала ширині крупів коней і становила саме 1435 мм, що забезпечувало її стійкість у бою. Згодом цей розмір закріпився у виробництві гужового транспорту та диляжансів, оскільки вони також використовували пару коней. Майстерні, які виготовляли такі транспортні засоби, з часом перепрофілювалися на виробництво візків для конки, а пізніше – залізничних вагонів. Це сприяло подальшому поширенню та стандартизації цієї ширини

в залізничному транспорті. Дороги, мости проектувались і будувались згідно з цим стандартом.

У 1845 році Королівська комісія ухвалила рішення на користь стандартної ширини колії. Вибір було зроблено на користь Стівенсонівської колії шириною 4 фути 8½ дюйма (1435 мм), оскільки її загальна довжина у Великій Британії на той час перевищувала довжину залізниць її головного конкурента – Великої Західної залізниці, яка використовувала ширину колії 7 футів 0¼ дюйма (2140 мм), у вісім разів.

У 1846 році британський Парламент ухвалив закон, що визначив технічні стандарти для залізничного транспорту. Відповідно до цього закону, всі залізниці, призначені для пасажирських перевезень, мали використовувати стандартну ширину колії – 4 фути 8½ дюйма (1435 мм). Водночас для Ірландії було встановлено окремий стандарт – 5 футів 3 дюйми (1600 мм). Цей закон став ключовим етапом у стандартизації залізничної інфраструктури, спрямованої на уніфікацію залізничного транспорту та підвищення його ефективності [24]. Внаслідок впровадження цього закону більшість залізниць у Великій Британії були адаптовані до нових стандартів, що дозволило забезпечити сумісність і зручність транспортної системи. Вибір Стівенсонівської колії згодом вплинув на міжнародну практику, і вона стала основою для стандарту, що нині відомий як “європейська колія”.

На сьогодні близько 60 % усіх залізниць у світі уніфіковано під стандартну ширину колії 1435 мм. Це рішення мало довгострокові наслідки, сприяючи глобальній інтеграції транспортних систем, зниженню витрат на будівництво та експлуатацію залізниць, а також створенню більш ефективної інфраструктури для міжнародної торгівлі та пасажирських перевезень. У період з 60-х до 90-х років XVIII століття в Англії, а пізніше і в інших країнах Європи, почався промисловий підйом. На зміну ручній праці прийшло машинне виробництво, а ремісничі майстерні та мануфактури поступилися місцем великим промисловим підприємствам. Ця епоха, позначена розвитком машинного виробництва та промисловою революцією в Європі, характеризувалася швидким зростанням великої машинної індустрії. Вона вимагала збільшення обсягів масового виробництва уніфікованих деталей, вузлів та інших комплектуючих виробів, що сприяло підвищенню ефективності та стандартизації у виробничих процесах.

Промислова стандартизація в цей час набувала все більшого значення. Наприклад, у Німеччині в 1846 році ширина залізничної колії була приведена у відповідність до європейського стандарту 1435 мм, а також уніфіковані зчепні пристрої для вагонів. Крім того, у 1869 році в Німеччині вперше було видано довідник, що містив стандартизовані розміри профілів катаного заліза, який став основним інструментом для інженерів та виробників.

Масове виробництво, яке набуло значного поширення в цей період, стимулювало європейські підприємства розробляти внутрішньозаводські правила і стандарти. Ці стандарти встановлювали чіткі норми для виробничих процесів і готової продукції, що дозволяло забезпечити узгодженість виробів, зменшити витрати і підвищити якість продукції. Таким чином, розвиток стандартизації став невід’ємною частиною промислової революції, заклавши основи сучасного масового виробництва.

У 1870 році в низці європейських країн було впроваджено стандартизовані розміри цегли, що стало важливим етапом у розвитку технічного ре-

гулювання та стандартизації. Ці перші кроки до уніфікації мали величезне практичне значення для підвищення ефективності будівельних процесів і розвитку продуктивних сил. Однак, це було лише початком систематизації технічних норм на міжнародному та національному рівнях. На той час в Європі одиниці вимірювання здебільшого встановлювалися випадковим чином. Наприклад, “лікоть” визначався довжиною скіпетра Генріха I, а популярна одиниця вимірювання “фут” відповідала довжині ступні Карла Великого. У Німеччині, через велику кількість окремих державних утворень, як зазначав Енгельс, існувала настільки велика кількість типів мір і вагів, що їх можна було прирівняти до кількості днів у році [1].

Франція зробила вагомий внесок у стандартизацію мір, ухваливши у 1790 році одиницю вимірювання «метр», яка була визначена як десятимільйонна частина чверті довжини земного меридіана. Ця система стала основою метричної системи, яка пізніше поширилася на багато країн світу. Водночас в Австрійській імперії питання контролю за мірними системами набули офіційного статусу. У 1785 році, за урядовим Декретом від 5 грудня, було створено Інспекторат мір і ваги при Королівському губернаторстві в Галичині та Лодомерії. Це стало першою державною метрологічною службою на території Галичини, яка забезпечувала нагляд за точністю вимірювальних інструментів.

Прогрес у стандартизації також був досягнутий завдяки науковим розробкам. У 1832 році К. Ф. Гаусс запропонував концепцію побудови системи одиниць, засновану на “фізичних величинах”. Він розробив абсолютну систему одиниць, в якій за основу були взяті три незалежні одна від одної базові одиниці: довжина (міліметр), маса (міліграм) і час (секунда). Ця методологія створила передумови для подальшого розвитку сучасних метрологічних систем, які стали основою для науки і техніки [28].

Таким чином, стандартизація одиниць вимірювання в Європі XVIII–XIX століть стала важливим етапом у формуванні єдиної системи технічного регулювання, що заклало основи для розвитку сучасної метрології та промислових стандартів.

20 травня 1875 року в Парижі відбулася дипломатична конференція за участю уповноважених представників низки держав, результатом якої стало підписання Метричної конвенції. У рамках цієї угоди було створено Міжнародне бюро мір та ваг із штаб-квартирою в Парижі. Ця подія стала важливим етапом у формуванні єдиної системи технічного регулювання в Європі, заклавши основу для стандартизації одиниць вимірювання.

Міжнародний комітет, до складу якого увійшли представники 17 країн, прийняв рішення визначити метр як основну одиницю вимірювання довжини. Це стало не лише значним кроком у напрямку уніфікації вимірювальних систем, але й вагомим досягненням на шляху науково-технічного прогресу. Впровадження метра сприяло розвитку міжнародної торгівлі, спрощенню технологічних процесів та інтеграції наукових досліджень на глобальному рівні [7].

Генеральна конференція, згадана у статті 3 Метричної конвенції, скликалася в Парижі за ініціативою Міжнародного комітету з мір і ваг не рідше одного разу на шість років. Її основною метою було обговорення та впровадження заходів, необхідних для вдосконалення і популяризації метричної системи. Конференція також затверджувала нові фундаментальні метрологічні визначення, які розроблялися у період між її сесіями. Відповідно до статті 8

додатку до Конвенції, Міжнародний комітет складався з 18 членів, кожен із яких представляв різну країну і мав право на один голос.

Наприкінці XIX – на початку XX століття технічний і промисловий прогрес, а також концентрація виробництва стали значними каталізаторами для розвитку стандартизації. Найбільш розвинені країни почали впроваджувати організовану національну стандартизацію, що в більшості випадків завершилося створенням спеціалізованих національних організацій. Зокрема, у 1901 р. в Англії було засновано Комітет стандартів, основним завданням якого стало посилення економічної могутності Британської імперії шляхом розробки та впровадження стандартів на сировину, промислову продукцію та військову техніку.

Посилення мілітаризації у багатьох країнах на початку XX століття спричинило необхідність масового виробництва озброєнь з дотриманням принципу взаємозамінності деталей, що стало можливим лише завдяки стандартизації. Не дивно, що під час Першої світової війни та у післявоєнний період було засновано низку національних організацій зі стандартизації, зокрема у Нідерландах (1916 р.), Німеччині (1917 р.), Франції, Швейцарії та США (1918 р.).

Після закінчення Першої світової війни стандартизація почала розглядатися як об'єктивна економічна необхідність. У цей період національні організації зі стандартизації були створені у Бельгії та Канаді (1919 р.), Австрії (1920 р.), Італії, Угорщині, Японії (1921 р.), Австралії, Швеції, Чехословаччині (1922 р.), Норвегії (1923 р.), Фінляндії та Польщі (1924 р.), Данії (1926 р.) і Румунії (1928 р.) [8].

Зростаючий міжнародний товарообмін і необхідність тіснішої співпраці у галузі науки і техніки стали передумовами для створення Координаційного комітету з питань стандартизації. Його бюро розташовувалися у Лондоні та Нью-Йорку, а створення відбулося у 1943 році під егідою Організації Об'єднаних Націй. У 1946 році в Лондоні була заснована Міжнародна організація зі стандартизації (ISO), до складу якої увійшли представники 33 країн.

Сьогодні ISO є однією з найвпливовіших міжнародних технічних організацій, що функціонує як глобальна мережа національних органів стандартизації. Вона об'єднує інтереси 172 країн, які не лише представляють свою державу в ISO, але й виступають її представниками на національному рівні [26].

Формування та розвиток системи технічного регулювання Європейського Союзу тісно пов'язані зі становленням єдиного європейського внутрішнього ринку, який став ключовим елементом економічної інтеграції європейських держав. Цей процес бере свій початок із підписання Паризького договору про створення Європейського Співтовариства Вугілля і Сталі [17], який набрав чинності в липні 1952 року строком на 50 років. До складу нової організації увійшли шість країн: Франція, Федеративна Республіка Німеччина, Італія, Нідерланди, Бельгія та Люксембург. У рамках цього об'єднання у 1953 році була створена Координаційна комісія із сталі, уповноважена розробляти європейські стандарти для цих країн-членів [8].

Наступний етап становлення європейського внутрішнього ринку розпочався у 1957 році з підписання Римських договорів, які заснували Європейське Економічне Співтовариство (СЕС) та Європейське співтовариство з атомної енергії [17]. Ці договори були підписані Бельгією, Нідерландами, Францією, Люксембургом, Німеччиною та Італією. У статті 7 Договору про створення ЄЕС було передбачено формування спільного ринку протягом 12-річного

перехідного періоду. Спільний ринок передбачав єдиний економічний простір без внутрішніх кордонів, у якому забезпечувалося вільне переміщення товарів, осіб, послуг і капіталу, а також встановлювалися загальні правила для запобігання дискримінаційним діям.

Гармонізація технічного законодавства держав-членів стала основним інструментом створення спільного ринку. Важливим етапом у розвитку системи технічного регулювання ЄС було створення у 1961 році в Парижі Комітету європейської координації стандартів. Цей орган об'єднав представників національних організацій зі стандартизації країн, які входили до Європейської економічної спільноти (ЄЕС) та Європейської асоціації вільної торгівлі (ЕФТА), а також представників Комісії спільного ринку. Основним завданням Комітету стало розроблення спільних стандартів, технічних специфікацій і директив, які мали на меті уніфікувати регулювання у таких галузях, як промисловість, металургія, будівництво, текстильна промисловість, суднобудування та нафтова індустрія [8].

Процес розвитку системи технічного регулювання Європи можна умовно поділити на чотири основні етапи, кожен з яких зробив вагомий внесок у створення єдиного регуляторного середовища, що сприяло інтеграції європейської економіки та гармонізації міжнародних торговельних відносин.

Перший етап формування системи технічного регулювання в ЄС розпочалося задовго до 1980-х років і спочатку базувалося на так званих директивах «Старого підходу» (Old Approach) [25]. Ці директиви передбачали високий рівень технічних норм, що сприяло спрощенню їх оцінки, але водночас створювало значні труднощі. Вони потребували регулярного перегляду для врахування технічного прогресу в державах-членах, що робило процес гармонізації надзвичайно складним і тривалим. Крім того, ухвалення кожної директиви вимагало одностайного погодження всіх 12 держав-членів, що значно уповільнювало впровадження змін. Національні стандарти, правила та технічні специфікації часто впроваджувалися швидше, ніж вносилися зміни до директив Старого підходу. Це призводило до появи національних технічних бар'єрів у вигляді стандартів, нормативних актів, вимог до дозволів на окремі види діяльності та добровільного маркування, які обмежували вільний рух товарів і послуг, створюючи перешкоди для внутрішньої торгівлі.

Першою спробою змінити цю ситуацію стало ухвалення Директиви 83/189/ЄЕС від 28 березня 1983 року [19], яка встановила процедуру обміну інформацією між державами-членами та Комісією для запобігання новим технічним бар'єрам у вільному пересуванні товарів. Відповідно до цієї директиви, держави-члени були зобов'язані повідомляти інші країни ЄС і Комісію про проекти національних технічних регламентів, а національні органи зі стандартизації – про проекти стандартів. У період очікування, що тривав три місяці, ці регламенти не могли бути ухвалені, залишаючи час для аналізу й обговорення. У разі виникнення заперечень період очікування продовжувався ще на три місяці [4].

Другий етап розпочався 28 – 29 червня 1985 року з публікації Європейською комісією “Білої книги” про створення внутрішнього ринку, яка стала основою для Єдиного європейського акта (ЄСА) [18], ухваленого в лютому 1986 року. Цей акт модернізував Римські договори та передбачав завершення переходу до єдиного внутрішнього ринку до 1993 року на основі чотирьох свобод: вільного руху товарів, осіб, капіталу та послуг. “Біла книга” запропону-

вала нову концепцію гармонізації законодавства країн-членів, яка мала стати рушійною силою для створення єдиного ринку [3].

Одночасно, 7 травня 1985 року, Рада міністрів ЄС ухвалила Резолюцію про Новий підхід до технічної гармонізації та стандартів. Це дозволило перейти від директив, що визначали детальні технічні вимоги, до мінімальних суттєвих вимог, а розробка технічних стандартів була передана спеціалізованим європейським організаціям зі стандартизації.

Третій етап пов'язаний із прийняттям 21 грудня 1989 року Резолюції Європейської Ради про Глобальний підхід до оцінки відповідності [14]. Цей документ передбачав розробку інструментів для оцінки відповідності, необхідних для впровадження гармонізованого законодавства ЄС. Утворення Світової організації торгівлі (СОТ) 1 січня 1995 року посприяло подальшому вдосконаленню технічного регулювання на міжнародному рівні. Одним із ключових принципів СОТ стало забезпечення прозорості, що є основою стабільних торговельних відносин. Завдяки механізму нотифікацій держави-члени СОТ повідомляють про зміни у технічних регламентах, що забезпечує бізнесу доступ до нових ринків і захист інтелектуальної власності. СОТ розрізняє тарифні бар'єри та нетарифні бар'єри. Серед різних нетарифних бар'єрів стандарти та технічні регламенти регулюються Угодою ТБТ, санітарні та фітосанітарні заходи (Угода про застосування СФЗ). З 1995 року країни-члени подали до центрального реєстру нотифікацій СОТ близько 18 000 повідомлень щодо СФЗ заходів та приблизно 25 000 щодо ТБТ. Це свідчить про високий рівень уваги урядів і бізнес-спільноти країн-членів до змін у регулюванні цих режимів. Така активність також демонструє ефективність принципу прозорості, який є одним із фундаментальних принципів СОТ. Принцип транспарентності реалізується, зокрема, через систему нотифікацій, що дозволяє своєчасно виявляти й усувати потенційні бар'єри для торгівлі, сприяючи передбачуваності та стабільності міжнародної торгівлі [9].

Четвертий етап почався у 2008 році з ухвалення «Нових законодавчих рамок» (New Legislative Framework) [16], які базувалися на «Новому підході». Вони доповнили загальну правову базу ЄС елементами, необхідними для ефективної оцінки відповідності, акредитації та ринкового нагляду, включно з контролем продукції, що надходить із країн, які не входять до Союзу. Цей етап заклав фундамент сучасної системи технічного регулювання, забезпечивши високий рівень гармонізації на внутрішньому ринку ЄС.

У 2002 році розпочався масштабний процес консультацій із залученням експертів та зацікавлених сторін, що завершився 7 травня 2003 року ухваленням Комісією Повідомлення до Ради та Європейського Парламенту про необхідність перегляду окремих елементів «Нового підходу» (New Approach) [13]. Це спричинило ухвалення 10 листопада 2003 року Резолюції Ради ЄС, яка підтримала пропозиції Комісії щодо «Посилення імплементації директив “нового підходу” і акцентувала увагу на потребі узгодженості процедур, ефективності акредитації, вдосконаленні модулів оцінки відповідності та маркуванні знаком СЕ. Особливу увагу було приділено ринковому нагляду та запобіжним заходам для продукції, що надходить на європейський ринок.

Кульмінацією цього процесу стало ухвалення 9 липня 2008 року «Пакету Ейрала щодо товарів», що включав Регламент (ЄС) № 765/2008 і Рішення № 768/2008/ЄС. Ці документи об'єднали всі ключові елементи для створення ефективної системи технічного регулювання та утворили «Нові законодавчі

рамки», які гарантують безпеку та відповідність промислової продукції встановленим стандартам [15]. Далі ж, прийняття «Нових законодавчих рамок» (New Legislative Framework) [16] стало важливим кроком у зміцненні єдиного європейського ринку. Вони забезпечили гармонізацію процедур оцінки відповідності та підвищили прозорість процесу акредитації органів сертифікації. Крім того, було значно посилено ринковий нагляд для уникнення потрапляння на ринок неякісної та небезпечної продукції. Таким чином, «Нові законодавчі рамки» (New Legislative Framework) [16] стали основою сучасної системи технічного регулювання ЄС, яка не лише відповідає вимогам безпеки та якості, а й сприяє ефективному функціонуванню внутрішнього ринку. Вони демонструють важливість системного підходу до регулювання усього життєвого циклу продукції – від виробництва до реалізації (таблиця 1).

Таблиця 1. – Узагальнення розвитку і еволюції методологічних підходів до технічного регулювання: від стандартизації простого виробництва до гармонізації глобальних ринків у 21 столітті

Table 1. – Summary of the development and evolution of methodological approaches to technical regulation: from the standardization of simple production to the harmonization of global markets in the 21st century

Період	Підхід	Ключові характеристики	Вплив на ринки
До 1980-х	Старий підхід (Old Approach)	– високий рівень деталізації технічних норм – складний і тривалий процес гармонізації – одностайне погодження всіх держав-членів	– поява національних технічних бар'єрів – обмеження вільного руху товарів і послуг
1985–1989	Новий підхід (New Approach)	– перехід до мінімальних суттєвих вимог – передача розробки стандартів спеціалізованим організаціям – спрощення процедур оцінки відповідності	– усунення технічних бар'єрів – створення основи для єдиного ринку – підвищення конкурентоспроможності
1989–2008	Глобальний підхід (Global Approach)	– розробка інструментів для оцінки відповідності – гармонізація законодавства ЄС – забезпечення прозорості через механізм нотифікацій СOT	– стабільність торговельних відносин – захист інтелектуальної власності – Своєчасне виявлення потенційних бар'єрів
З 2008	Нові законодавчі рамки (New Legislative Framework)	– ефективна оцінка відповідності та акредитація – посилення ринкового нагляду – контроль продукції з третіх країн – більш системний підхід до регулювання життєвого циклу продукції	– гарантія безпеки та якості продукції – ефективне функціонування внутрішнього ринку – усунення неякісної та небезпечної продукції – гармонізація процедур на високому рівні

*Джерело: розробка автора.

*Source: developed by the author.

Вочевидь, що еволюція підходів до технічного регулювання в ЄС (див. таблицю 1) демонструє поступовий перехід від фрагментованих національних систем до гармонізованого та ефективного регуляторного середовища, що сприяє розвитку єдиного ринку. Досвід ЄС у цій сфері є надзвичайно цінним для сучасного публічного управління, оскільки він показує, як узгоджена політика та чіткі правила можуть усунути технічні бар'єри, стимулювати конкуренцію та забезпечити високі стандарти безпеки і якості продукції. Для України, яка прагне інтегруватися до європейського економічного простору, впровадження принципів технічного регулювання ЄС є ключовим завданням. Це не лише відкріє доступ до ринків ЄС для українських виробників, але й сприятиме модернізації вітчизняної промисловості, підвищенню її конкурентоспроможності та залученню інвестицій. Крім того, гармонізація технічних регламентів і стандартів з нормами ЄС дозволить посилити захист прав споживачів, гарантуючи доступ до якісної та безпечної продукції. Водночас, Україні варто врахувати уроки ЄС щодо важливості прозорості, залучення зацікавлених сторін та постійного вдосконалення регуляторної бази відповідно до технологічного прогресу. Системний підхід ЄС до регулювання усього життєвого циклу продукції також заслуговує на увагу, адже він забезпечує комплексний контроль від етапу виробництва до реалізації на ринку. Запозичення цих принципів дозволить Україні побудувати ефективну та сучасну систему технічного регулювання, що відповідатиме кращим європейським і міжнародним практикам.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Результати проведеного дослідження дозволяють зробити низку узагальнених висновків.

1) Технічне регулювання, як система, бере свій початок ще зі стародавніх часів, а його розвиток безпосередньо пов'язаний із виробничим потенціалом країни та ефективністю його використання. Оскільки еволюція виробництва продукції, послуг і пов'язаних процесів є безперервною та динамічною, система технічного регулювання також постійно адаптується й трансформується. Кожна країна має унікальну систему технічного регулювання, яка враховує особливості національного законодавства, управлінських механізмів та специфічних заходів публічного адміністрування. Аналіз етапів становлення системи технічного регулювання в Європі виявляє чітку тенденцію до уніфікації, що обумовлено потребою зниження нетарифних бар'єрів у міжнародній торгівлі. Уніфікація системи технічного регулювання впливає на торгівлю кількома важливими способами: сприяє досягненню національних соціальних цілей, зокрема у сфері охорони здоров'я, шляхом встановлення мінімальних стандартів безпеки; полегшує торгівлю товарами через чітке визначення характеристик продукції, сумісність товарів та зручність їх використання; іноді виступає інструментом протекціоністської політики.

2) Європейський Союз є унікальним політико-економічним об'єднанням суверенних держав, кожна з яких має власну правову систему та законодавчі механізми. Однак саме система технічного регулювання ЄС, яка запроваджена на наднаціональному рівні вважається однією з найбільш успішних і ефективних у світі. Діюча модель системи технічного регулювання в ЄС була історично створена для задоволення потреб єдиного економічного простору, який став основою економічного зростання та процвітання ЄС. У цьому контексті можна виділити чотири основні етапи розвитку системи технічного регулювання ЄС:

а) До 1980-х років використовувався традиційний підхід із деталізованими директивами «Старий підхід» (Old Approach), які містили всі необхідні технічні та адміністративні вимоги.

b) У 1985 році було впроваджено «Новий підхід» (New Approach) [13], що обмежив законодавство до «суттєвих вимог», передавши розробку технічних деталей європейським гармонізованим стандартам. Це сприяло розвитку політики стандартизації в ЄС.

с) У 1989 році було представлено «Глобальний підхід» (Global Approach) [14] до оцінки відповідності, який передбачав створення інструментів для оцінки відповідності в рамках гармонізованого законодавства ЄС.

d) У 2008 році були прийняті «Нові законодавчі рамки» (New Legislative Framework) [16], засновані на «Новому підході» (New Approach) [13], які доповнили законодавчу базу ЄС елементами, необхідними для оцінки відповідності, акредитації та ринкового нагляду, включаючи контроль продукції, імпортованої з-за меж ЄС.

3) Дослідження досвіду формування та розвитку системи технічного регулювання ЄС має значний потенціал для вдосконалення національного законодавства України.

4) У 2018 році Україна отримала статус повноправного члена Метричної конвенції, що забезпечило офіційне визнання її метрологічної системи на міжнародному рівні та створило умови для інтеграції у глобальну систему вимірювань. Повноправне членство забезпечить визнання метрологічної системи України, яка відповідає європейським вимогам та дасть можливість проводити звірення національних еталонів України з національними еталонами 59 країн-членів Метричної конвенції, що є обов'язковою умовою для міжнародного визнання результатів вимірювань і випробувань української продукції для її просування на міжнародний ринок. Членство України в Метричній конвенції також сприятиме укладенню Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (Угода АСАА) з Європейським Союзом.

5) Станом на початок 2025 року до Метричної конвенції входять 64 країни як повноправні члени та 37 країн і міжнародних організацій у статусі асоційованих членів [21]. Перспективи укладання Угоди про оцінку відповідності та прийнятності промислової продукції (АСАА) відкривають значні можливості для українських експортерів. Зокрема, ця угода дозволить маркувати продукцію українських виробників знаком СЕ, що забезпечить їй безперешкодний доступ до ринку ЄС без необхідності проходження додаткової сертифікації. Такий підхід сприятиме спрощенню процедур торгівлі, зниженню витрат на експорт та підвищенню конкурентоспроможності українських товарів на європейському ринку. Разом із тим, успішна реалізація положень угоди потребує окремого детального вивчення всіх регуляторних аспектів, адаптації національного законодавства та створення інституційних механізмів для забезпечення її ефективного виконання.

Перспективи подальших досліджень. для створення дієвої системи технічного регулювання України, яка б відповідала європейським нормам і сприяла поглибленню економічного співробітництва з ЄС та іншими країнами-партнерами, необхідно детально вивчати принципи побудови цієї системи на прикладі держав-членів ЄС. Це дозволить сформулювати національну систему, здатну інтегруватися до європейського простору та ефективно реагувати на виклики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Астрономічний енциклопедичний словник / за заг. ред. І. А. Климишина та А. О. Корсунь. Львів : Голов. астроном. обсерваторія НАН України ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2003. С. 291.

2. Белісл Ж. Деніс. Карта шляху до якості: Настанови щодо перегляду інфраструктури з стандартизації, управління якістю, акредитації та метрології на національному рівні. Міжнародний торговельний центр UNCTAD/ WTO.
3. Біла книга «Завершення створення внутрішнього ринку». Мілан, 28-29 червня 1985 р. URL: www.europarl.eu.int/facts/3_1_0_en.htm
4. Інформація від установ, органів, служб та агентств європейського союзу. Повідомлення комісії «Блакитна настанова» з імплементації правил ЄС щодо продуктів 2016 року. Офіційний вісник Європейського Союзу. 272 с. URL: <https://me.gov.ua/file/e81abfd6-ca42-4c3f-a671-9923fdf1f1e6>
5. Кропивницький В. С. Технічне регулювання-основа розвитку сфери цивільного захисту. Стандартизація. Сертифікація. Якість. 2016. № 4. С. 4–11. URL: <https://surl.li/myvuzp>
6. Лагунова І. А. Технічне регулювання як механізм публічного управління ризиками у будівництві: шляхи та перспективи розвитку. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 1. С. 90–96. URL: <https://surl.li/gjszfg>
7. Метрична конвенція. Дата приєднання України 23.05.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250_001-75#Text
8. Метрологія, стандартизація та управління якістю : навч. посіб. / Клименко Л. П. та ін. Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. 243 с. URL: <https://buklib.net/books/35966/>
9. Нотифікації та запити в рамках Угод ТБТ та СФЗ Світової організації торгівлі. URL: <https://surl.li/jaogqo>
10. Подлєсний С. В., Єрфорт Ю. О., Іскрицький В. М. Історія інженерної діяльності : навч. посіб. Краматорськ : ДДМА, 2004. 128 с. URL: <https://surl.li/jrxkru>
11. Стукаленко О. В. Адміністративно-правове забезпечення будівельної галузі: теоретико-правові та праксеологічні засади : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2016. 513 с. URL: <https://surl.li/lhrttd>
12. An official website of the European Union. Council Directive 83/189/EEC of 28 March 1983 laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations. (Директива Ради ЄС, що встановлює процедуру надання інформації у сфері технічних стандартів і правил). URL: <https://surl.li/uxywnw>
13. An official website of the European Union. Council Resolution of 7 May 1985 on a new approach to technical harmonization and standards (85/C 136/01) (Резолюція Ради ЄС «Про Новий підхід до технічної гармонізації та стандартів»). URL: <https://surl.li/vnbyce>
14. An official website of the European Union. Council Resolution of 21 December 1989 on a global approach to conformity assessment. (Резолюція Ради ЄС про глобальний підхід до оцінки відповідності). URL: <https://surl.li/layhlt>
15. An official website of the European Union. Decision № 768/2008/EC of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 on a common framework for the marketing of products, and repealing Council Decision 93/465/EEC (Рішення Європейського парламенту та Ради ЄС про загальні рамки для маркетингу продукції). URL : <https://surl.li/trlisy>
16. An official website of the European Union. New Legislative Framework. («Нова законодавча база»). URL: <https://surl.li/wqtdxr>
17. An official website of the European Union. Treaty establishing the European Coal and Steel Community, ECSC Treaty. Official web-site. (Договір про заснування Європейського об'єднання вугілля та сталі. Договір про ЄОБС). URL: <https://surl.li/aslxwd>
18. An official website of the European Union. White paper on food safety. (Білі книги Європейської комісії). URL: <https://surl.li/kwlicg>
19. Council Directive 89/686/EEC of 21 December 1989 on the approximation of the law of the Member States relating to personal protective equipment / OJ L 399. (Директива Ради ЄС про наближення законодавства держав-членів стосовно засобів індивідуального захисту). URL: <https://surl.li/pddwgj>
20. Doeheard R. Les relations commerciales entre Gênes, la Belgique et l'Outremont d'après les archives notariales génoises aux XIIIe et XIVe siècles [compte-rendu] Verlinden Charles Revue belge de Philologie et d'Histoire Année 1943 22-1-2 pp. 365–379. URL: <https://surl.li/zlrtdp>
21. Member States. URL: <https://www.bipm.org/en/member-states>
22. Mutual Recognition Agreements (MRA) URL: <https://surl.li/ahqaad>
23. Robert Eugene Carlson. The Liverpool & Manchester Railway Project, 1821-1831. 1969. URL: <https://surl.li/hkabkg>
24. Singer C., Holmyard E., Hall A., Williams T. A History of Technology, Vol IV, The Industrial Revolution, 1750-1850 (January 1, 1958).

25. The "Blue Guide" on the implementation of EU product rules 2016/ *Official Journal of the European Union*. 26/07/2016. URL: <https://surl.li/oesmzr>
26. The International Organization for Standardization is a network of 173 national standards bodies. URL: <https://www.iso.org/about/members>
27. United nations industrial development organizationurl. URL: https://www.unido.org/sites/default/files/2009-04/Role_of_standards_0.pdf
28. Whishaw F. The Railways of Great Britain and Ireland: practically described and illustrated. London: John Weale. Republished 1969, David & Charles reprints: Newton Abbot. 54 p. URL: <https://surl.li/rakxjt>

Стаття надійшла до редакції 09.10.2024 р.

Стаття рекомендована до друку 19.11.2024 р.

Sokolova V. V.,

*Postgraduate Student of the Department of Law, National Security, and European Integration
Education and Research Institute of Public Administration, V. N. Karazin Kharkiv National University,
4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine*

e-mail: kushnir_volodymyr@ukr.net

<https://orcid.org/0009-0001-2534-4294>

TRANSFORMATION OF THE TECHNICAL REGULATION SYSTEM IN THE EUROPEAN UNION

Annotation. the article examines the evolution of the technical regulation system in the European Union (EU) and its impact on international trade. The authors analyse the key stages of the development of technical regulation, from the use of Old Approach directives to the introduction of the New Approach and the establishment of the New Legislative Framework. The study focuses on the harmonization of standards, implementation of conformity assessment procedures, strengthening of market surveillance, and minimization of technical barriers to trade. Special attention is paid to the unique model of technical regulation in the EU, which fosters economic integration, ensures a high level of safety and product quality, and supports the competitiveness of goods in international markets. The article highlights the historical aspects of the system's development, its influence on the formation of the single European market, and its effectiveness in creating a transparent and harmonized regulatory environment. Particular focus is given to the prospects of Ukraine's integration into the European technical regulation system. The significance of the Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products (ACAA) is discussed, as it offers Ukrainian manufacturers access to the EU market without additional certification. This approach will facilitate trade, reduce export costs, enhance product competitiveness, and promote economic cooperation with EU countries. The research methodology is based on historical, systemic, and comparative methods of analysis, ensuring a comprehensive approach to studying the topic. The research logic is built on a chronological review of the development of the EU technical regulation system, which allowed identifying its key stages, transformations, and adaptation to modern challenges. The results of the study highlight the importance of technical regulation as a tool for economic integration and competitiveness, as well as its significance for harmonizing international trade. Recommendations are presented for improving Ukraine's national technical regulation system based on European experience, particularly by incorporating international standards and requirements.

Keywords: *technical regulation; directives, regulations; standards; history of the technical regulation system; EU technical regulation system; old approach; new approach; global approach; legislative harmonization.*

REFERENCES

1. Astronomical Encyclopedic Dictionary (2003). (I.A. Klymyshyn & A.O. Korsun, Eds.). Main Astronomical Observatory of NAS of Ukraine; Ivan Franko National University of Lviv. [in Ukrainian].
2. Belisle, J.D. (n.d.). Road map to quality: Guidelines for reviewing standardization, quality management, accreditation and metrology infrastructure at the national level. UNCTAD/WTO International Trade Centr [in Ukrainian].

3. White Paper "Completing the Internal Market" (1985, June 28–29). URL: www.europarl.eu.int/facts/3_1_0_en.htm [in Ukrainian].
4. European Union Commission Communication (2016). "Blue Guide" on implementing EU product rules. Official Journal of the European Union, C272. URL: <https://me.gov.ua/file/e81abfd6-ca42-4c3f-a671-9923fdf1f1e6> [in Ukrainian].
5. Kropyvnytskyi, V.S. (2016). Technical regulation as the basis for civil protection development. *Standardization. Certification. Quality*, 4, 4–11. URL: <https://surl.li/myvyzp> [in Ukrainian].
6. Lahunova, I.A. (2019). Technical regulation as a mechanism of public risk management in construction: Ways and prospects of development. *Investments: Practice and Experience*, 1, 90–96. URL: <https://surl.li/gjszfg> [in Ukrainian].
7. Metric Convention (2018). Ukraine's accession date: May 23, 2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/250_001-75#Text [in Ukrainian].
8. Klymenko, L.P., et al. (2011). Metrology, standardization and quality management. Petro Mohyla Black Sea National University. URL: <https://buklib.net/books/35966/> [in Ukrainian].
9. Notifications and requests under WTO TBT and SPS Agreements. (n.d.). URL: <https://surl.li/jaogqo> [in Ukrainian].
10. Podliesny, S.V., Yerfort, Y.O., & Iskrytsky, V.M. (2004). History of engineering activities. DSMA. URL: <https://surl.li/jrxkru> [in Ukrainian].
11. Stukalenko, O.V. (2016). Administrative and legal support of the construction industry: Theoretical-legal and praxeological principles [Doctoral dissertation, Dnipro]. URL: <https://surl.li/lhrttd> [in Ukrainian].
12. Council Directive 83/189/EEC. (1983). Laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations. URL: <https://surl.li/uxyunw>
13. Council Resolution of 7 May 1985 on a new approach to technical harmonization and standards (85/C 136/01). (1985). URL: <https://surl.li/vnbyce>
14. Council Resolution of 21 December 1989 on a global approach to conformity assessment. (1989). URL: <https://surl.li/layhlt>
15. Decision № 768/2008/EC. (2008). Common framework for the marketing of products. European Parliament and Council. URL: <https://surl.li/trlisy>
16. New Legislative Framework. (n.d.). European Union. URL: <https://surl.li/wqtdxr>
17. Treaty establishing the European Coal and Steel Community. (n.d.). URL: <https://surl.li/aslxwd>
18. White paper on food safety. (n.d.). European Commission. URL: <https://surl.li/kwlicg>
19. Council Directive 89/686/EEC. (1989). Approximation of Member States laws relating to personal protective equipment. Official Journal L 399. URL: <https://surl.li/pddwgj>
20. Doehaerd, R. (1943). Les relations commerciales entre Gênes, la Belgique et l'Outremont d'après les archives notariales génoises aux XIIIe et XIVe siècles. *Revue Belge de Philologie et d'Histoire*, 22(1–2), 365–379. URL: <https://surl.li/zlrtdp>
21. Member States. (n.d.). BIPM. URL: <https://www.bipm.org/en/member-states>
22. Mutual Recognition Agreements (MRA). (n.d.). URL: <https://surl.li/ahqaad>
23. Carlson, R.E. (1969). The Liverpool & Manchester Railway Project, 1821-1831. URL: <https://surl.li/hkabkg>
24. Singer, C., Holmyard, E., Hall, A., & Williams, T. (1958). A History of Technology: Vol. 4. The Industrial Revolution, 1750-1850.
25. The "Blue Guide" on the implementation of EU product rules. (2016). *Official Journal of the European Union*. URL: <https://surl.li/oesmzr>
26. The International Organization for Standardization. (n.d.). Network of 173 national standards bodies. URL: <https://www.iso.org/about/members>
27. United Nations Industrial Development Organization. (n.d.). URL: https://www.unido.org/sites/default/files/2009-04/Role_of_standards_0.pdf
28. Whishaw, F. (1969). The Railways of Great Britain and Ireland: Practically described and illustrated. David & Charles. (Original work published 1842).

The article was received by the editors 09.10.2024.

The article is recommended for printing 19.11.2024.